

Η επίδραση της πανδημίας covid 19 στη γήρανση

Κωνσταντίνος Σολδάτος (*)

ΓΗΡΑΝΣΗ

Με τον όρο γήρανση περιγράφουμε το σύνολο των βιολογικών αλλαγών που επιδρούν στα συστήματα φυσιολογίας του ανθρώπινου οργανισμού, με αποτέλεσμα την έκπτωση ή την απώλεια της λειτουργικότητας και τον αυξημένο κίνδυνο εμφάνισης κάποιας πάθησης.

Η γήρανση του πληθυσμού είναι μια από τις σημαντικότερες κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις του 21ου αιώνα για τον Δυτικό κόσμο.

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία της Eurostat, η ΕΕ αριθμεί όλο και περισσότερους ηλικιωμένους, ιδιαίτερα χάρη στην αύξηση του προσδόκιμου ζωής.

Στο διάστημα από το 2005 έως το 2015 η αναλογία των ηλικιωμένων προσώπων ηλικίας 80 ετών και άνω στον συνολικό πληθυσμό των 28 χωρών μελών της ΕΕ, αυξήθηκε από 4% σε 5,3%, δηλαδή ένας στους 20 ανθρώπους.

Οι εκτιμήσεις δείχνουν ότι ο αριθμός των προσώπων ηλικίας 60 ετών και άνω θα διπλασιαστεί έως το 2025 και μέσα σε 30 χρόνια θα ξεπεράσει τα 2 δισ. ανθρώπους.

Το φαινόμενο της γήρανσης και οι επιπτώσεις του απασχολούν, όλο και περισσότερο, πολιτικούς, υγειονομικούς, κοινωνιολόγους και οικονομολόγους. Ένα πλήθος προγραμμάτων και δράσεων βρίσκεται σε εξέλιξη για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που συνεπάγεται η γήρανση του πληθυσμού.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Το ξέσπασμα της πανδημίας, εξ αιτίας του COVID-19 έχει επηρεάσει, ουσιαστικά, τις ζωές των ανθρώπων τόσο στις ανεπτυγμένες, όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Περιορισμοί στην καθημερινότητα, τεράστιες προκλήσεις στα συστήματα υγείας,

αρνητικές επιπτώσεις στην παγκόσμια οικονομία, είναι μερικά από αυτά που βιώσαμε και βιώνουμε, εξ αιτίας της πανδημίας.

Σε ατομικό επίπεδο, έχει επηρεαστεί, αρνητικά, η ψυχολογική, συναισθηματική και κοινωνική ζωή των ανθρώπων. Ιδιαίτερη επιβάρυνση έχει προκύψει στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, εξ αιτίας του αυξημένου κίνδυνου ζωής που επιφέρει η νόσηση, αλλά και της υπερβολικής απομόνωσης που υφίστανται τα άτομα αυτά, προκειμένου να προστατευθούν από την έκθεση στον ιό.

Η πανδημία του covid 19 αποτέλεσε πρόκληση, όχι μόνο στα νοσοκομειακά συστήματα, αλλά και, γενικότερα, στις υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής φροντίδας. Προέκυψε η ανάγκη προσαρμογής, μετασχηματισμού και αναδιοργάνωσης των υφιστάμενων διαδικασιών και πρακτικών για την κάλυψη των νέων δεδομένων.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ

Οι οίκοι ευγηρίας αναγκάστηκαν να προσαρμοστούν και να μεταμορφωθούν για να διασφαλίσουν την υγεία των ασθενών και του προσωπικού την περίοδο της πανδημίας. Τα γηροκομεία αποτέλεσαν, σε όλο τον κόσμο, την αχίλλειο πτέρνα της πανδημίας, αφού στην πρώτη φάση της, κατέγραψαν εξαιρετικά μεγάλους αριθμούς θανάτων. Η κατάσταση αυτή, επηρέασε, όπως είναι φυσικό, όλη την εμπλεκόμενη, σε αυτά, κοινωνική ομάδα (φιλοξενούμενοι, εργαζόμενοι, οικογένειες αυτών, επισκέπτες κλπ).

Θυμόμαστε όλοι, τις σκηνές των οίκων ευγηρίας στο Μπέργκαμο, τη Βόρεια Ιταλία, την Ισπανία και αλλού στην Ευρώπη, όταν χάθηκαν ολόκληροι πληθυσμοί φιλοξενούμενων εξ αιτίας της μόλυνσης του covid 19.

Για την αντιμετώπιση της πανδημίας η πολιτεία καθιέρωσε ένα σύστημα κανόνων, διαρκούς ενημέρωσης, με τις κατευθυντήριες αρχές, για κάθε

ανθρώπινη και κοινωνική δραστηριότητα. Οι Υπουργικές αυτές αποφάσεις εκδίδονται ακόμα και σήμερα (συνήθως κάθε 15 ή 30 ημέρες) και περιλαμβάνουν όλους τους περιορισμούς και τις προβλεπόμενες επιπτώσεις από τη μη τήρηση των μέτρων. Όλοι θυμόμαστε, ακόμη τους αυστηρούς περιορισμούς της πρώτης φάσης της πανδημίας, με τα sms, τις βεβαιώσεις και τα πρόστιμα...

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΕ Μ.Φ.Η.

- Απομόνωση και αποχωρισμός από τους οικείους τους. Η απαγόρευση των επισκεπτηρίων στις μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων, επέφερε επιπτώσεις στην ψυχολογία και τη διάθεση των τροφίμων. Καταγράφηκε αύξηση (περίπου 30%) σε καταθλιπτικές εκδηλώσεις μη καταθλιπτικών ασθενών (αντιδραστική κατάθλιψη), καθώς και στα φαινόμενα συγχυτικών διαταραχών σε τροφίμους.
- Η αναγκαστική χρήση της μάσκας, από το νοσηλευτικό προσωπικό και το προσωπικό φροντίδας, στέρησε στους ηλικιωμένους την πλήρη επαφή με το πρόσωπο του φροντιστή τους. Δημιούργησε προβλήματα στην κατανόηση της ομιλίας και την αναγνώριση των συναισθημάτων. Ιδιαίτερα για τα άτομα με άνοια (τα οποία αποτελούν ένα μεγάλο ποσοστό του συνολικού πληθυσμού των τροφίμων), η παράμετρος αυτή είναι εξαιρετικά σημαντική, δεδομένου ότι οι ανοιακοί ασθενείς αδυνατούν, εκ των πραγμάτων, να κατανοήσουν τις καταστάσεις. Μάσκες προσώπου, προστατευτικές στολές και γάντια επιφέρουν αναστάτωση, αποστάσεις και απειλές.
- Οι περιορισμοί που τέθηκαν στις επαφές των φιλοξενουμένων, εντός των εγκαταστάσεων, οδήγησαν σε αλλαγή των προγραμμάτων διαβίωσης (π.χ. φαγητό μαζί, ομαδικές δραστηριότητες ή καθημερινές συζητήσεις). Το φαγητό σερβίρεται και καταναλώνεται στα δωμάτια των φιλοξενουμένων. Η παράμετρος αυτή έχει επιφέρει επιπτώσεις και στην κινητική κατάσταση των τροφίμων.
- Η εφαρμογή τακτικών ελέγχων ανίχνευσης του covid 19, με τα rapid tests (από κλιμάκια του ΕΟΔΥ, της Περιφέρειας ή από το νοσηλευτικό προσωπικό) δημιούργησε, σε πολλές περιπτώσεις αισθήματα αντίδρασης, ιδιαίτερα σε άτομα με προβλήματα κατανόησης ή πάσχοντα από άνοια.
- Η απορρόφηση του νοσηλευτικού προσωπικού από τα δημόσια συστήματα υγείας, δημιούργησε δυσκολίες στη στελέχωση των ΜΦΗ. Υπήρξε και υπάρχει μέχρι σήμερα, μεγάλη δυσκολία πρόσληψης νοσηλευτικού και βοηθητικού προσωπικού φροντίδας στα γηροκομεία.

ΕΛΕΗΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ - ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Η Ελεήμων Εταιρεία Αθηνών (γηροκομείο - πτωχοκομείο) ιδρύθηκε, ως φιλανθρωπικό σωματείο, το έτος 1864, με σκοπό τη δωρεάν αρωγή, διαμονή, σίτιση, ιατρική παρακολούθηση, πρόσκαιρη φιλοξενία των ηλικιωμένων συνανθρώπων μας. Από τότε, συνεχίζει μέχρι και σήμερα να προσφέρει τις υπηρεσίες του στην ελληνική κοινωνία.

Η παρούσα προσωρινή διοίκηση του σωματείου έχει διορισθεί με δικαστική απόφαση, μετά από σχετικό αίτημα του Δήμου Αθηναίων, ο οποίος και έχει εκ του νόμου, την εποπτεία των προνομιακών ιδρυμάτων της περιοχής του.

Πρόεδρος του Δ.Σ. της Ελεήμονος Εταιρείας Αθηνών είναι ο κ. Σπυρίδων Χαμακιώτης.

Οι εγκαταστάσεις του ιδρύματος είναι ανεπτυγμένες σε ιδιόκτητη έκταση 55 στρεμμάτων επί της οδού Κηφισίας 137 και Λάμψα 2, στην Αθήνα. Η δυναμικότητα των τριών πτερύγων που βρίσκονται σε λειτουργία ανέρχεται στα 184 άτομα. Ο

σημερινός αριθμός των φιλοξενουμένων ανέρχεται στα 125 άτομα, με μέσο όρο ηλικίας τα 85 έτη.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

Ιατρική υπηρεσία

- χειρουργός
- παθολόγος
- Καρδιολόγος
- Ψυχίατρος
- Οφθαλμίατρος

Προσωπικό πτερύγων φιλοξενίας.

- (26) Νοσηλεύτριες και βοηθοί
- (17) Πρακτικές νοσοκόμοι και προσωπικό φροντίδας
- (9) τραπεζοκαθαρίστριες

Κοινωνική Υπηρεσία

- (2) Κοινωνικοί Λειτουργοί

Φυσιοθεραπευτές

- (2) φυσιοθεραπευτές

Υποστηρικτικές υπηρεσίες: Φαρμακείο, πλυντήριο, μαγειρεία, τεχνική υπηρεσία, θυρωρείο.

ΤΟ ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΜΕΙΝΕ ΑΛΩΒΗΤΟ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ

Μόνο έξι περιστατικά μόλυνσης, τα οποία αντιμετωπίστηκαν άμεσα και μεμονωμένα, χωρίς κίνδυνο διασποράς στην κοινότητα.

ΛΗΦΘΕΝΤΑ ΜΕΤΡΑ

- Πιστή εφαρμογή των κανόνων προστασίας και πρόληψης
- Υψηλό αίσθημα ευθύνης της ιατρικής και νοσηλευτικής υπηρεσίας

- Τακτικοί έλεγχοι αντιγόνου του ιού σε φιλοξενούμενους κα προσωπικό (rapid tests)
- Κατανομή των φιλοξενούμενων σε ξεχωριστούς θαλάμους (μονόκλινη διαμονή), εκμεταλλευόμενοι τη δυνατότητα ύπαρξης κενών κλινών
- Απαγόρευση επισκεπτηρίων
- Δραστικός περιορισμός των ομαδικών δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων
- Απαγόρευση ολιγόωρης εξόδου των τροφίμων (ανακλήθηκε πριν περίπου ένα μήνα).

ΠΟΥ ΔΟΘΗΚΕ ΕΜΦΑΣΗ

- Ψυχολογική υποστήριξη των τροφίμων
- Φαρμακευτική υποστήριξη από ψυχίατρο
- Εξυπηρέτηση των πρακτικών συναλλαγών (τράπεζες, φαρμακεία, ψώνια, εξετάσεις κλπ) με τη συνδρομή της Κοινωνικής Υπηρεσίας
- Ενθάρρυνση της κινητικότητας των φιλοξενούμενων, δεδομένου ότι η μεγάλη έκταση του Γηροκομείου Αθηνών προσφέρεται περιπάτους σε εξωτερικό χώρο
- Κάλυψη του κενού της επικοινωνίας με το οικείο περιβάλλον, κάνοντας χρήση μέσων δικτύωσης και βιντεοκλήσεων (viber, messenger). Οι συγγενείς είχαν τη δυνατότητα επικοινωνίας με τους δικούς τους, μέσω smart τηλεφώνων, ή υπολογιστών.
- Δημιουργία μόνιμης ομάδας viber μεταξύ των νοσηλευτών και των συγγενών, για την καθημερινή αλληλονημέρωση και επικοινωνία.

Η αγαπημένη μας Μαίρη Λίντα, φιλοξενείται κοντά μας

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Είναι προφανές ότι οι ηλικιωμένοι αποτελούν μια ομάδα υψηλού κινδύνου, με σημαντική ευαλωτότητα. Τα προβλήματα στη γήρανση επικεντρώνονται, κυρίως, σε ψυχολογικές πιέσεις, κινητικές δυσλειτουργίες, αλλά, στην ουσία, επιβαρύνουν συνολικά την εν γένει υγεία του ηλικιωμένου.

Η πανδημία του covid 19 μας έδωσε σημαντικές πληροφορίες για την αντιμετώπιση των κινδύνων και τις αδυναμίες των συστημάτων φροντίδας.

Οι αρχικές δυσλειτουργίες που αντιμετώπισαν οι ΜΦΗ καλύφθηκαν, σύντομα, με την υποστήριξη των δημόσιων δομών υγείας (Υπουργείο Υγείας - Περιφέρεια - ΕΟΔΥ) και τη θετική ανταπόκριση του προσωπικού.

Οι προκλήσεις της πανδημίας του κορωνοϊού επιβάλλουν τη συνέχιση της συζήτησης ,αναφορικά με τις καταγραμμένες επιπτώσεις και τις αναγκαίες αλλαγές στον τομέα της φροντίδας ηλικιωμένων.

Σε ένα κόσμο που οι ηλικιωμένοι καταλαμβάνουν όλο και μεγαλύτερο μέρος του συνολικού πληθυσμού, είναι πλέον, υποχρέωση των κυβερνήσεων να αντιμετωπίσουν την πρόκληση αυτή, με αντίστοιχες πολιτικές και κατάλληλες επενδύσεις.

(*) Ο Κωνσταντίνος Σολδάτος είναι Γενικός Διευθυντής στην Ελεήμονα Εταιρεία Αθηνών. Είναι απόφοιτος της Σχολής Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας και του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης του Πανεπιστημίου Πειραιά. Master of Arts in International Politics (Ceris – Pari Sud 11 University).